

3 Α.Α.Δ.

12 Σεπτεμβρίου, 1989

[Α. ΛΟΪΖΟΥ, Π.]

ΕΠΙ ΤΟΙΣ ΑΦΟΡΩΣΙ ΤΑ ΑΡΘΡΑ 146 ΚΑΙ 23 ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ

ΜΕΛΑΝΗ Δ. ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ ΚΑΙ ΑΛΛΟΣ,

Αιτητές.

v.

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΒΕΛΤΙΩΣΕΩΣ ΑΜΑΘΟΥΝΤΟΣ Φ/ΔΙ ΕΠΙΡΧΟΥ
ΛΕΜΕΣΟΥ, ΩΣ ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΑΥΤΟΥ ΚΑΙ ΑΛΛΟΥ,

Καθ' ων η αίτηση.

(Υπόθεση Αρ. 523/86)

-
- Αρχαιότητες — Οι Περί Αρχαιοτήτων Νόμοι, άρθρα 8 και 11 — Αρνηση παραχώρησης αδείας διαχωρισμού γης σε οικοπέδα — Δικαιολογημένη υπό τις περιστάσεις.*
- 5 *Συνταγματικό Δίκαιο — Δικαίωμα Ιδιοκτησίας — Σύνταγμα, Άρθρο 23 — Περιορισμοί — Οι Περί Αρχαιοτήτων Νόμοι, άρθρο 8 — Κατά πόσο πρόκειται για νόμιμο περιορισμό — Καταφατική η απάντηση στο ερώτημα.*
- 10 *Αιτιολογία διοικητικής πράξεως — Λανθασμένη νομική αιτιολογία — Δεν επιφέρει ακυρότητα, αν η πράξη μπορεί να στηριχθή σε άλλη νομική διάταξη.*
- 15 *Η Αίτηση των Αιτούντων για διαχωρισμό της γης των σε οικοπέδα απορρίφθηκε λόγω αντιρρήσεων του Διευθυντή του Τμήματος Αρχαιοτήτων, επειδή η γη ήταν τμήμα του χώρου της αρχαίας Αμαθούνας. Οι αντιρρήσεις εβασίζοντο στα άρθρα 8 και 11 των Περί Αρχαιοτήτων Νόμων.*
- 20 *Το Ανώτατο Δικαστήριο απεφάσισε, απορρίπτοντας την Αίτηση Ακυρώσεως:*

- α. Το άρθρο 11 δεν έχει σχέση με την υπόθεση, αλλά η επίκλησή του δεν επιφέρει ακυρότητα, αφού η πράξη μπορεί να εύρει έρεισμα σε άλλη διάταξη.
- β. Η απόφαση του Διευθυντή είναι εύλογη, ενόψει των γεγονότων της υποθέσεως και των διατάξεων του άρθρου 8(1), που παρατίθεται αυτούσιο στις σελίδες 2015, 2016 της αποφάσεως. 5
- γ. Το άρθρο 11 εισάγει επιτρεπόμενο από το Άρθρο 23 του Συντάγματος περιορισμό στο δικαίωμα της ιδιοκτησίας, δηλαδή περιορισμό, που είναι απαραίτητος για την προστασία δικαιωμάτων τρίτων (εδώ της Δημοκρατίας επί των αργαιοτήτων) και προς προαγωγή της δημοσίας ωφελείας. 10
- Η Αίτηση Ακυρώσεως απορρίπτεται. Ουδεμία διαταγή για έξοδα.* 15
- Αναφερόμενες υποθέσεις:* 20
- Μιχαήλ ν. Συμβουλίου Βελτιώσεως Ιδαλίου και Άλλων (1969) 3 Α.Α.Δ. 112.*
- Προσφυγή.** 25
- Προσφυγή εναντίον της άρνησης του Επάρχου Λεμεσού ως Προέδρου του Συμβουλίου Βελτιώσεως Αμαθούντος να προωθήσει την αίτηση των αιτητών για διαχωρισμό εις οικοπέδα κτήματός τους που βρίσκεται στο χωριό Άγιος Τύχων. 30
- Ν. Ζωμενής, για τους Αιτητές.*
- Γ. Δανιηλίδης, για τους Καθ' ων η αίτηση Αρ.1.*
- Μ. Τσιόππα (κα), Δικηγόρος της Δημοκρατίας Β', για τους Καθ'ων η αίτηση Αρ.2.* 35
- Α. ΛΟΪΖΟΥ, Π.: Ανάγνωσε την ακόλουθη απόφαση. Με την αίτησή τους αυτή οι αιτητές ζητούν από το Δικαστήριο τις ακόλουθες θεραπείες:- 40
- “(α) Δήλωση του Δικαστηρίου ότι η απόφαση του

5 Επάρχου Λεμεσού, ως Προέδρου του Συμβουλίου Βελτιώσεως Αμαθούντος, κοινοποιηθείσα προς τους Αιτητές δι' επιστολής του ημερ. 5/6/86, ληφθείσης υπό της 1ης Αιτήτριας, Ταχυδρομικώς κατά την 10/6/86, διά της
10 οποίας πληροφορούντο ότι η Αίτησίς τους διά διαχωρισμό εις οικοπέδα του κτήματός τους υπ' αριθμ. Τεμαχίου 52, φυλλ/σχεδ. LIV/46 του χωρίου Άγιος Τύγων, δεν μπορεί να προωθηθή γιατί ο Διευθυντής του Τμήματος Αρχαιοτήτων ενίσταται ως προς την παραχώρηση τέτοιας αδείας είναι άκυρος και εστερημένη οιοδήποτε αποτελέσματος.

15 (β) Δήλωση του Δικαστηρίου ότι η άρνησις του Διευθυντού Τμήματος Αρχαιοτήτων η οποία περιέχεται εις την ως άνω αναφερομένη επιστολή Επάρχου Λεμεσού προς Αιτητές είναι άκυρος και εστερημένη οιοδήποτε αποτελέσματος."

20 Οι αιτητές είναι συνιδιοκτήτες ανά 1/2 μερίδιο ενός κτήματος υπ' αριθμό τεμαχίου 52, Φύλλο Σχέδιο LIV/46, εκτάσεως 17-3-0 τ.π. του χωρίου Άγιος Τύγωνας - Λεμεσού, το οποίο βρίσκεται εντός της περιοχής του Συμβουλίου Βελτιώσεως Αμαθούντος και περιέχεται στο Δεύτερο Πίνακα του Περί Αρχαιοτήτων Νόμου, Κεφ. 31.

25 Στις 20 Νοεμβρίου 1985, οι αιτητές υπέβαλαν προς το Συμβούλιο Βελτιώσεως Αμαθούντος, ως αρμόδια αρχή, μέσω του Επάρχου Λεμεσού ως Προέδρου του Συμβουλίου αυτού, αίτηση με πλήρη στοιχεία για άδεια διαχωρισμού σε οικοπέδα του κτήματός τους.

30 Ο Έπαρχος Λεμεσού με την πιο πάνω αναφερόμενη ιδιότητά του με επιστολή του ημερομηνίας 29 Νοεμβρίου 1985, (Τεκμήριο 2), πληροφόρησε τους αιτητές ότι για την πάρα πέρα μελέτη του όλου θέματος ήταν απαραίτητη κατ' αρχήν η εξασφάλιση της εγκρίσεως του Διευθυντή, του Τμήματος Αρχαιοτήτων, όπως προνοούν τα Άρθρα 8 και 11 του Περί Αρχαιοτήτων νόμου.

40 Με επιστολή του δικηγόρου των αιτητών, ημερομηνίας 13 Δεκεμβρίου 1985, (Τεκμήριο 3), οι αιτητές ζήτησαν από το Διευθυντή του Τμήματος Αρχαιοτήτων την έγκρισή του, όπως τους είχε ζητηθεί από τον Έπαρχο Λεμεσού, για να προχωρή-

σει η εξέταση και λήψη απόφασης από την αρμόδια αρχή.

Στο Τεκμήριο 3 από, ο Διευθυντής του Τμήματος Αρχαιοτήτων απάντησε με επιστολή του ημερομηνίας 13 Ιανουαρίου 1986 (Τεκμήριο 4), ότι οι αιτητές έπρεπε πρώτα να υποβάλουν στο Γραφείο του Επάρχου Λεμεσού, ως αρμόδια αρχή, όλα τα αναγκαία έγγραφα (χάρτες, σχέδια, κλπ.), τα οποία ο Έπαρχος Λεμεσού θα του απέστειλε μαζί με τον σχετικό φάκελο για να εκφράσει τις απόψεις του.

5

Με επιστολή του δικηγόρου τους ημερομηνίας 14 Φεβρουαρίου, 1986, (Τεκμήριο 5), οι αιτητές απάντησαν στην πιο πάνω αναφερόμενη επιστολή, ο δε Διευθυντής του Τμήματος Αρχαιοτήτων απάντησε στο Τεκμήριο 5, με επιστολή του ημερομηνίας 14 Μαρτίου 1986, (Τεκμήριο 6), επαναλαμβάνοντας ότι επιμένει στην άποψή του ότι οι αιτητές πρέπει να αποταθούν στο Γραφείο του Επάρχου Λεμεσού υποβάλλοντας όλα τα αναγκαία έγγραφα για προώθηση της αιτήσεώς τους γιατί αρμόδια αρχή για τέτοιας φύσεως υπόθεση είναι ο Έπαρχος Λεμεσού.

10

15

Με επιστολή του ημερομηνίας 5 Ιουνίου 1986, (Τεκμήριο 1), ο Έπαρχος Λεμεσού, ως Πρόεδρος του Συμβουλίου, πληροφορήσε τους αιτητές ότι η αίτησή τους δεν μπορεί να προωθηθεί γιατί ο Διευθυντής του Τμήματος Αρχαιοτήτων, σύμφωνα με την εξουσία που του παρέχει ο Περί Αρχαιοτήτων Νόμος, Κεφ. 31 Άρθρα 8 και 11, ενίσταται ως προς την παραχώρηση της αιτουμένης άδειας.

20

25

Ο Έπαρχος Λεμεσού δε φαίνεται να δίδει τους λόγους για την ένσταση του Διευθυντή του Τμήματος Αρχαιοτήτων, εν τούτοις οι αιτητές γνώριζαν, όπως οι ίδιοι δέχονται στην αίτησή τους, ότι ο διευθυντής αρνείτο να δώσει τη συγκατάθεσή του η οποία εν πάση περιπτώσει δεν είναι νομικά αναγκαία, για το λόγο ότι το κτήμα τους βρίσκεται σε περιοχή που επηρεάζεται από τις αρχαιότητες, τα κτήματα της οποίας η Κυπριακή Δημοκρατία απαλλοτριώνει σταδιακά, όπως φαίνεται και από επιστολή του Διευθυντή προς τους αιτητές, ημερομηνίας 19 Σεπτεμβρίου 1985 (Παράρτημα 3).

30

35

Αξίζει να σημειωθεί ότι μετά την καταχώρηση της προσφυγής αυτής έχει ήδη απαλλοτριωθεί και έγινε και η σχετική προσφορά των αποζημιώσεων προς τους αιτητές που την δέχτηκαν

40

χωρίς βλάβη των δικαιωμάτων τους και το κτήμα εγγράφηκε στο όνομα της Δημοκρατίας.

5 Με επιστολή του δικηγόρου τους, ημερομηνίας 12 Ιουνίου 1986 (Τεκμήριο 7), οι αιτητές υπέβαλαν ένσταση στον Έπαρχο Λεμεσού και καταχώρησαν την προσφυγή αυτή προσβάλλοντας τη νομιμότητα της επίδικης απόφασης που περιέχεται στο γράμμα της 5 Ιουνίου 1986 (Τεκμήριο 10), πριν πάρουν οποιαδήποτε απάντηση.

10 Είναι η θέση των αιτητών ότι οι προσβαλλόμενες αποφάσεις είναι κατά το νόμο και τα γεγονότα παράνομες και αυθαίρετες, αντίθετες προς το δικαίωμα ιδιοκτησίας των αιτητών και του Άρθρου 23 του Συντάγματος, αντίθετες προς τον Περί Αρχαιοτήτων Νόμο, λήφθηκαν σε πλήρη πλάνη ως προς τα
15 γεγονότα και το νόμο, καθ' υπέρβαση εξουσίας και είναι άκυρες και στερούνται οποιουδήποτε αποτελέσματος. Πιο συγκεκριμένα, ότι είναι αντίθετες προς τα άρθρα 8 και 11 του Περί Αρχαιοτήτων Νόμου.

20 Δεν θα ασχοληθώ με το άρθρο 11 του Νόμου που δεν φαίνεται να έχει εφαρμογή στην προκειμένη περίπτωση, τουλάχιστο σε όση έκταση έχουν εκτεθεί τα γεγονότα ενώπιόν μου. Η αναφορά στο άρθρο αυτό δεν επηρεάζει τη νομιμότητα της αιτιολογίας γιατί η εσφαλμένη νομική αιτιολογία δεν φέρνει ακυρότητα,
25 εάν μπορεί η πράξη να στηριχθεί σε άλλους λόγους, όπως επίσης η επίκληση μιας διατάξεως που δεν έχει σχέση με το ρυθμιζόμενο θέμα ή είναι αντισυνταγματική δεν φέρνει ακυρότητα εφόσον η πράξη βρίσκει αφερέσιμα σε άλλη νομοθετική διάταξη.
30 (Βλέπε Πορίσματα Νομολογίας του Συμβουλίου της Επικρατείας (1929 - 1959) σελ. 185).

35 Το άρθρο 8(1) των Περί Αρχαιοτήτων Νόμων όπως τροποποιήθηκε με τον Περί Αρχαιοτήτων (Τροποποιητικό) Νόμο του 1973 (Νόμος Αρ. 32 του 1973), προνοεί τα ακόλουθα:

40 “No person beneficially interested in any ancient monument specified in the Second Schedule to this Law, or in any other ancient monument as may from time to time be added thereto shall make any alterations, additions or repairs affecting its architectant character to such ancient monument or shall demolish the same or fell any tree growing within the boundaries

of the same or shall do any other act which might damage or destroy the archaeological importance and stratification of the ancient monument, save in accordance with the terms of a permit in writing from the Director previously obtained.”

5

Επιπλέον το άρθρο 2 του Νόμου, όπως τροποποιήθηκε από τους Νόμους Αρ. 48 του 1964 και 32 του 1973, καθορίζει την εκ του Νόμου έννοια του όρου “αρχαίο μνημείο” (ancient monument) ως “(α) any object, building or site specified in the First or Second Schedule to this Law;”

10

Είναι αναμφισβήτητο γεγονός ότι τόσο ο ίδιος ο χώρος όσο και τα κατάλοιπα της αρχαίας Αμαθούντας έχουν καθοριστεί εξ ύπαρξης στο Δεύτερο Μέρος του Πίνακα των Περί Αρχαιοτήτων Νόμων ως αρχαία μνημεία και ότι μέρος αυτών βρίσκεται πάνω στο σχετικό κτήμα των αιτητών.

15

Είναι φανερό από τις πιο πάνω διατάξεις ότι στην περίπτωση που η διενέργεια κάποιας προτιθέμενης πράξης μπορεί να επιφέρει ζημίαν ή να καταστρέψει είτε την αρχαιολογική σημασία είτε τη στρωματογραφία του αρχαίου μνημείου, τότε αυτή η πράξη δεν μπορεί να διενεργηθεί χωρίς την προγενέστερη εξασφάλιση σχετικής γραπτής άδειας από το Διευθυντή του Τμήματος Αρχαιοτήτων.

20

25

Το επίδικο κτήμα υπάγεται στην εξουσία του Διευθυντή με το άρθρο 8(1) του Νόμου, και έχει την εξουσία να αρνηθεί τη χορήγηση της σχετικής άδειας στην άσκηση της διακριτικής του ευχέρειας μια και πάνω στο κτήμα αυτό βρίσκεται, όπως έχω ήδη πει, ο χώρος και τα κατάλοιπα της αρχαίας πόλεως Αμαθούντος.

30

Στην υπόθεση *Αφροδίτη Μιχαήλ v. Συμβουλίου Βελτιώσεως Ιταλίου και Άλλων* (1969) 3 Α.Α.Δ. 112, το Δικαστήριο είτε τα πιο κάτω στη σελ. 116:

35

“It is quite correct that Respondent 2 has, under section 8(1) of the Law, the right to disallow completely, in a proper case, any building operations at all on property within the ambit of such section.

40

But in the light of the letter and spirit of the relevant provisions

in part II of our Constitution (regarding Fundamental Rights and Liberties) the absolute prohibition of any building operations should be resorted to. nowadays, under section 81), only when absolutely necessary in view of the circumstances of a particular case, and not by way of general policy; and before deciding to prohibit building completely, on a specific site. Respondent 2 should satisfy himself that nothing short of that, such as the imposition of appropriate terms, will meet the needs of the particular situation.”

10 Στην υπόθεση αυτή η απόφαση του Διευθυντή να μη δώσει άδεια για τη διενέργεια του προτιθέμενου διαχωρισμού του κτήματος σε οικόπεδα ήταν κάτω από τις περιστάσεις της συγκεκριμένης περίπτωσης, αναγκαία κατά την κρίση του Διευθυντή για την προστασία από καταστροφή της στρωματογραφίας και αρχαιολογικής σημασίας των “αρχαίων μνημείων”, μια και οι αναγκαίες ενέργειες οι συνυφασμένες με το διαχωρισμό του κτήματος σε οικόπεδα θα κατάστρεφαν την στρωματογραφία και αρχαιολογική σημασία του χώρου αρχαίας Αμαθούντος, και τα κατάλοιπα αυτής, και η οποία δεν μπορούσε όπως φαίνεται να αποτραπεί με την επιβολή οποιωνδήποτε όρων για την τυχόν χορήγηση της άδειας του Διευθυντή. Η δε κατοπινή απαλλοτρίωση του επίδικου κτήματος επιβεβαίωσε την αναγκαιότητα της προστασίας των αρχαίων μνημείων που βρίσκονται σ’ αυτήν.

Εξ’ άλλου τίποτε δεν υπάρχει που να καθιστά την επίδικη απόφαση ή τα άρθρα 6 και 8 του περί Αρχαιοτήτων νόμου αντίθετα προς το δικαίωμα ιδιοκτησίας που προστατεύεται από το Άρθρο 23 του Συντάγματος γιατί πρόκειται για περιορισμό τέτοιου δικαιώματος απόλυτα απαραίτητου για την προστασία των δικαιωμάτων τρίτων όπως στην περίπτωση αυτή είναι το δικαίωμα της Δημοκρατίας πάνω στις αρχαιότητες, όπως προβλέπουν οι παράγραφοι (1)(2) και (3), του Άρθρου 23 του συντάγματος και προς προαγωγή της δημόσιας ωφέλειας.

Για όλους τους πιο πάνω λόγους η προσφυγή απορρίπτεται χωρίς όμως έξοδα.

40 Η προσφυγή απορρίπτεται χωρίς έξοδα.